

Namnsdagar

Namnsdagsfirandet i Sverige är en sed som har sitt ursprung i den katolska kyrkans martyrologium, en utförlig kalender med beskrivningar av de martyrer och helgon vars minne firas. Under medeltiden firade svenskarna varken födelsedagar eller namnsdagar. Först på 1600-talet återfinns det tidigaste exemplen på namnsdagsfirande inom hov och aristokrati och så småningom även bland de lägre stånden. Kyrkan uppmuntrade namnsdagsfirandet, som man gärna ville skulle ersätta det hedniska antika födelsedagsfirandet. Den första svenska officiella namnlängden kom 1749 och fram till 1972 hade Kungliga Vetenskapsakademien ensamrätt att ge ut almanackor.

När Kungliga Vetenskapsakademien almanacksprivilegium upphörde dök flera konkurrerande namnsdagslängder upp. Sedan 2001 finns återigen en officiell namnsdagslängd, som dels ersätter den traditionella från 1901, dels 1993 års namnlängd med två namn per dag. I den nya namnlängden finns både dagar för ett och två namn. Totalt omfattar den 615 namn, varav 302 är kvinnonamn och 313 mansnamn – alltifrån Lucia och Valborg till populära namn som Emma och Filip.

Hylla någons namn

Av årets 365 dagar är alla utom sex vanliga namnsdagar. Undantag är kyndelsmässodagen, Johannes Döparens dag, Marie bebådelsedag, allhelgonadagen, juldagen och nyårsdagen samt skottdagen den 29 februari var fjärde år.

För alla dem som inte har en egen namnsdag finns den allmänna namnsdagen på nyårsdagen. Svenska Akademiens egen almanacka, Akademialmanackan, innehåller en namnlista med ytterligare 715 namn som är språkligt besläktade med namnlängdens 615 namn. Till exempel kan man fira Emelie på Amalias födelsedag den 20 april. Det finns med andra ord tillfälle för alla som vill fira sitt eller sina vänners namns dag någon gång per år. Ett handskrivet vykort är en trevlig uppvaktning på namnsdagen.

Antalet svenska kvinnoförnamn är 119 000 och antalet mansförnamn cirka 95 000 om man räknar varje stavning som ett eget namn. Närmare 90 procent av alla svenskar har mer än ett förnamn.

– Det är enbart tilltalsnamnet man firar. Inom familjen kan man naturligtvis göra som man vill, men ska man uppvakta en arbetskamrat gör man det endast på namnsdagen för tilltalsnamnet, säger Magdalena Ribbing, etikettsexpert och författare.

- I Sverige är Maria det vanligaste namnet – år 2004 hette 449 606 kvinnor Maria, varav 82 601 hade det som tilltalsnamn.
- Det vanligaste kvinnliga tilltalsnamnet var Anna (124 681) följt av Eva (94 561).
- Erik är det vanligaste mansnamnet – 314 176 hette så och 68 830 hade Erik som tilltalsnamn.
- Det vanligaste manliga tilltalsnamnet var Lars (109 844).
- Emma var det mest populära flicknamnet för tredje året i rad 2004 – 1 265 flickor fick Emma som tilltalsnamn.
- William var det mest populära pojknamnet för andra året i rad 2004 – 1 255 pojkar fick William som tilltalsnamn.

Gör så här

Ett uppskattat sätt att uppmärksamma sina vänners namnsdagar på är att skicka ett enkelt vykort med en hälsning av typen:

- 1) X,
Grattis på namnsdagen från (Undertecknat)
- 2) X,
Gratulationer på namnsdagen från (Undertecknat)
- 3) Kära X,
Hoppas att du får en trevlig namnsdag. Kramar (Undertecknat)

Inbjudan

Till en eventuell namnsdagsbjudning passar det med en informell inbjudan. Av den ska följande framgå:

- Vem eller vilka som bjuds in
- Datum tid och plats för namnsdagsbjudningen
- Vilken typ av tillställning och vad som serveras – om det är tebjudning, kaffe och smörgåstårter, buffé eller middag
- Adress, telefonnummer och eventuell vägbeskrivning
- Vem som bjuder in
- Datum för senaste svar

På en inbjudan till lunch, mottagning eller buffé brukar man inte ange klädsel.

Exempel på inbjudan till namnsdagsbjudning

Gästen/rna,

Välkommen på namnsdagsfest hemma hos mig lördagen den (datum) klockan 15.00. Jag bjuder på te, kaffe och hembakt.

(Värdens/värdinnans namn)

Jag är tacksam för svar före den (datum).

Hemvägen 1
123 45 ENSTAD
Telefon: 00-00 00 00

Svar på inbjudan

Inbjudningar med OSA (om svar anhålles) eller RSVP (reponse sil vous plaît) kräver att gästerna svarar oavsett om de kan komma eller inte. En skriftlig inbjudan ska besvaras skriftligt med ett korrespondenskort eller vykort.

Tackkort

Den som uppvakts med presenter på sin namnsdag gör trevligt i att tacka med ett fint vykort och en personlig text.

Exempel på tackkort

X,

tack för den fina boken. Jag ser fram emot att lägga mig i soffan och läsa den.

Bästa hälsningar
(Undertecknat)

(Källa: SCB, Nya stora etikettboken : raka råd och enkla regler till vardag och fest, Magdalena Ribbing. Vett och etikett till vardags och fest, Agneta Uddenberg. Etik och etikett, Gustaf Lewenhaupt)